

To cite this article: Cengiz, E., Koç, A. (2024). Medikal Turizm Kapsamında Türkiye’de Saç Ekimi. International Journal of Social and Humanities Sciences (IJSHS), 8(1), 201-214

Submitted: April 15, 2024

Accepted: June 02, 2024

MEDİKAL TURİZM KAPSAMINDA TÜRKİYE’DE SAÇ EKİMİ

Ebru Cengiz¹

Aylin Koç²

ÖZET

Medikal turizmin günümüzden çok uzun yıllar önce termal tedaviler ile başlamış olduğu söylenebilir. Turizmin bir alt dolu olarak medikal turizm ülke ekonomileri ve imajları açısından önemli bir konumda bulunmaktadır. Dolayısıyla geliştirilmesi de önemlidir. Bu çalışma kapsamında medikal turizm açısından Türkiye’de saç ekimi konusu ele alınmıştır. Araştırma nicel araştırma yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile toplanmış ve Microsoft Office Excell programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın evrenini Türkiye’deki saç ekim tedavisine ihtiyaç duyulan kişiler, örneklemini ise İstanbul’da saç ekim tedavisi için özel hastanelere gelmiş olan ve rastgele örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan toplam 156 kişi oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, katılımcıların, kronik rahatsızlık nedeniyle saç ekimi yaptırmaktan çekinmedikleri, söylentilerin saç ekimi düşüncelerini etkilemediği, saç ekimi sonrası doğru bakım yapamamaktan korkmadıkları. Bunun yanında Türkiye’de saç ekimini riskli bulmadıkları, istedikleri hizmeti alamamaktan korkmadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Medikal Turizm, Saç Ekimi, Türkiye.

¹ İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı, İstanbul, Türkiye, ecengiz@gelisim.edu.tr

² İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Saç Bakımı ve Güzellik Hizmetleri Programı, İstanbul, Türkiye, akoc@gelisim.edu.tr

HAIR TRANSPLANTATION IN TURKEY WITHIN THE SCOPE OF MEDICAL TOURISM

ABSTRACT

It can be said that medical tourism started with thermal treatments many years ago. Medical tourism, as a substructure of tourism, has an important position in terms of country economies and images. Therefore, its development is also important. Within the scope of this study, the issue of hair transplantation in Turkey is discussed in terms of medical tourism. The research was carried out with the quantitative research method. Research data was collected with a survey form prepared by the researcher and analyzed with Microsoft Office Excel program. The population of the research consisted of people who needed hair transplantation treatment in Turkey, and the sample consisted of a total of 156 people who came to private hospitals for hair transplantation treatment in Istanbul and were selected by random sampling method. As a result of the research, the participants did not hesitate to have a hair transplant due to chronic illness, rumors did not affect their thoughts about hair transplantation, and they were not afraid of not being able to take proper care after hair transplantation. In addition, it has been determined that they do not find hair transplantation risky in Turkey and are not afraid of not receiving the service they want.

Key Words: Medical Tourism, Hair Transplantation, Türkiye.

GİRİŞ

Sağlık turizminin alt dallarından biri olan medikal turizm tıbbi müdahale amacıyla yapılan seyahatleri kapsamaktadır (Connel, 2006). Medikal turizm kapsamında yapılan ziyaretlerin amacı, cerrahi ve tıbbi müdahaleler ile birlikte turistik bölgelerde dinlenme boş vakitleri değerlendirme gibi geleneksel turizm aktivitelerini de gerçekleştirmektir (Mugomba & Cabellero Danell, 2006). Bu kapsamda medikal turizm alternatif turizm türlerinden birini oluşturmaktadır. Medikal turizm kapsamında sunulan hizmetlerin genellikle cerrahi ve tıbbi müdahaleler olması sebebiyle hekim odaklı bir sağlık turizmi çeşidi olduğu söylenebilir. (Aydın, Aypek, Aktepe, Şahbaz, & Arslan, 2011). Ayrıca, Connel bu tür hareketliliğin sadece bireyin tıbbi tedavi almasının yanı sıra aynı zamanda tatil yapması imkânının da olduğunu belirtmektedir (Connel, 2006).

Medikal turizmden faydalanan medikal turistlerin öncelikli amacının tıbbi tedavi olduğu, ardından ise konaklama, dinlenme, yeme-içme, rahatlama ve seyahat gezileri gibi geleneksel turizm faaliyetlerinden yararlandıkları söylenebilir

(Tengilimioğlu, 2013). Tuna ve Akbaş'a (2020) göre medikal turizm, "bireylerin tıbbi ihtiyaçları doğrultusunda, farklı nedenlerle ikamet ettiği yerde elde edemediği tıbbi hizmetleri almak ve gezme, görme, dinlenme ve eğlenme gibi turizm faaliyetlerine katılmak maksadıyla uluslararası seyahatlere katılmasıdır" şeklinde ifade edilmektedir (Tuna & Akbaş, 2020). Sağlık Bakanlığına göre, medikal turist terimi "ikamet ettiği yerden başka bir yere sağlık kazanmak amacıyla seyahat eden kişilere" denilmektedir. Bununla birlikte, medikal ve sağlık turizmi kapsamında başka tür hastalarda bulunmaktadır. Bu hastalar tatil yaptıkları sırada plansız bir şekilde sağlık hizmetine ihtiyaç duyan hastalar, ikili anlaşmalı ülkelerden gelen (Bakanlık tarafından bazı ülkelerle yapılan anlaşmalar sonucu ülkemize gelen kişiler) ve SGK ile anlaşmalı ülkelerden gelen hastalar (SGK anlaşmaları kapsamında ülkemize gelen kişiler) yer almaktadır (Tontuş, researchgate.net, 2024 a).

Medikal turizmde, çeşitli sağlık hizmetleri tercih edilmektedir. Sağlanan bu hizmetler arasında ortopedi, kanser tedavisi, kardiyoloji, organ nakli, diş tedavisi, alternatif tıp, estetik cerrahi, kozmetik işlemler, kök hücre, mide operasyonları, tüp bebek tedavisi, yüz germe, meme implantları, meme küçültme en sık tercih edilen hizmetler arasında olduğu görülmektedir (Tontuş, researchgate.net, 2024 a). Türkiye'de ise jinekoloji, ortopedi, iç hastalıkları, diş tedavileri, göz ameliyatları ve estetik cerrahi alanlarında hasta çekme konusunda başarılıdır. Özellikle saç ekimi ve estetik cerrahi konusunda öncü olduğu ve diğer ülkelere göre üstün bir konumda yer aldığı görülmektedir (Tontuş, researchgate.net, 2024 b). Türkiye Sağlık Turizmi Endeksi'nin küresel olarak sıralanan 46 destinasyon merkezi arasında 30 sırada yer almaktadır. Öne çıkan tedaviler arasında atriyal septal defekt kapatma (ASD), anjiyografi, kroner arter bypass grefti (CABG) ve çift valf değişimi bulunmaktadır. Bunların yanı sıra meme büyütme ve küçültme, göz kapağı germe ve çekme, lipsuction (yağ alma), karın germe, kaş kaldırma, yüz germe, saç dökülmesi ve saç ekimi gibi estetik ve kozmetik cerrahi hizmetler de öne çıkan tedaviler arasındadır (Medical Tourism, 2024).

Ülkemizin medikal turizm açısından belirgin bir konumda bulunduğu ifade edilebilir. Farklı sağlık alanlarında çeşitli tedavilere odaklanarak öne çıkan Türkiye, Tontuş'unda vurguladığı gibi özellikle estetik ve kozmetik cerrahi tedavilerde önemli bir rol oynamaktadır. Saç ekimi gibi hizmetlerde ülkemizin önemli bir konumda olduğunu söylemek mümkündür (Tontuş, researchgate.net, 2024 b).

Medikal turizm bağlamında Türkiye'nin öncü olduğu belirtilen estetik ve kozmetik cerrahi (Tontuş, researchgate.net, 2024 b), dünya genelinde normalleştirilmeye

çalışılmakta ve bazı hizmetler tıbbi nitelik kanamaktadır. Bu tıbbileştirme süreci, aslında hastalık kapsamında olamayan ancak hastalık olarak tanımlanan durumların yanı sıra yaşamın doğal süreçlerinin de zorunlu bir hastalık gibi sunulmasıdır (Toraman & Erdem, 2016). Kadınlarda regl dönemi, gebelik, doğum, menapoz, yaşlanma, estetik ve kozmetik uygulamalar, beden ölçüleri cinsel yaşam gibi durumlar; erkeklerde ise andropoz, cinsel performans, saç dökülmesi gibi durumların tıbbileştirilmesine örnek olarak verilebilir (Sezgin, 2015). Medikal turizm kapsamında yer alan estetik ve kozmetik cerrahi alanında ise saç ekimi, rinoplasti, yüz germe, meme büyütme ve küçültme gibi hizmetlerin olduğu söylenebilir.

Özellikle erkeklerde görülen saç kaybı estetik açıdan önemli bir problem olarak algılanmaktadır. Bu soruna yönelik çözüm olarak, saç kaybı tedavisi için saç ekimi gibi yöntemler önerilerek saç dökülmesi ve kellik durumu tıbbileştirilmektedir. Geçmişte tıp kelliği bir hastalık olarak kabul etme konusunda çekingen davranmış olabilir ancak; günümüzde saç dökülmesi ile ilgili tıbbi tedaviler sayesinde bu durumun tıbbileştirilmesi sağlanmıştır. Modern tıp, cerrahi ve farmasötik teknolojilerin gelişmesi ve tıbbileştirilmesi ile birlikte, ilaçlar ve saç ekimi ameliyatları mucizevi tedaviler olarak algılanmaya başlanmıştır (Szymczak & Conrad, 2006). Medya araçlarında saç dökülmesi probleminin çözümü olarak saç ekimine yönelik ürünlerin ve hizmetlerin reklamlarının yapılması da, saç dökülmesinin tıbbileştirme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu tür reklamlar, saç ekim endüstrisinin büyümesine yol açmış ve medikal turizmi önemli ölçüde etkilemiştir (Sezgin, 2015). Toplumun ortak bir çabayla oluşturduğu erkek beden imajı, erkekliklerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Saç ekimi gibi kellekle baş etmeye yönelik girişimlerde teknolojilerin (Şahinol & Taşdizen, 2021) ve medikal turizmin kullanımı yaygınlaşmıştır (Jankowski & Frith, 2021). Saç ekimi endüstrisinin yaygınlaştırılmasını sağlayan en önemli nedenler arasında saç dökülmesi ve kelliğin tıbbileştirilmesi söylenebilir. Bu açıklamalar, saç ekiminin tıbbileştirilmiş bir alan olduğunu ve Türkiye'nin saç ekimi konusunda öncü bir ülke olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada Türkiye'de medikal turizm kapsamında katılımcıların saç ekimine ve saç ekim tedavisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

TÜRKİYE'DE MEDİKAL TURİZM

Türkiye turizm sektörünün gelirini ve turist sayısını artırmak için turizmi yıl boyunca sürdürülebilir hale getirmek amacıyla çeşitlendirme politikaları uygulamaktadır. Bu çeşitlendirme politikalarından biride medikal turizmdir. Günümüzde, dünya genelinde yükselen bir eğilim haline gelen medikal turizm, alternatif turizm türleri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Küresel nüfusun yaşlanması, kronik rahatsızlıklardaki artışlar, tedaviye erişimdeki zorluklar, bazı ülkelerde sigorta kapsamının sınırlı olması, internet ve bilişim teknolojilerindeki ilerlemeler ile ulaşım olanaklarındaki gelişmeler gibi birçok faktör, medikal turizmin uluslararası alanda önemli bir ticaret konusu haline gelmesine neden olmuştur. Medikal turizmin hızla büyümesi, son yıllarda sağlık turizmi ile eş anlamlı olarak kabul edilmesine yol açmıştır.

Türkiye, medikal turizm destinasyonları arasında önemli bir konumdadır. Peter's ve Saure'in (2011) yapmış olduğu çalışmalarına ülkeler arası medikal turizm konusunda aracı şirketlerin en fazla önerdiği ülkeler arasında Türkiye ilk üç ülkeden biri olarak gösterilmektedir (Peters & Sauer, 2011). Medikal turizm alanında birçok ülkeden daha kaliteli hizmet ve düşük maliyetle tedavi sunma avantajına sahip olan Türkiye, aynı zamanda tedavi hizmetlerinin yanı sıra tatil imkânlarının sunulması gibi faktörlerde ülkemizi avantajlı hale getirmektedir. Medikal turizmin hızla gelişmesi ile birlikte Çalışkan (2009) yapmış olduğu çalışmada medikal turizm sektöründe öncü ülkelere Türkiye'nin 3S'den (Sea, sand, sun) sonra 4S (Sea, sand, sun, surgery) kavramlarıyla adlandırılabilirliğini belirtmiştir (Çalışkan, 2009).

Türkiye'nin medikal turizmden elde ettiği gelir ve medikal turist sayısındaki yıllık artış, ülkemizin bu alanda güçlü bir destinasyon olduğunu kanıtlamaktadır. Özellikle sağlık kuruluşlarının çalışmaları, yabancı hasta birimlerinin kurulması ve medikal turizmle ilgili derneklerin ve kuruluşların artması gibi faktörler, medikal turizm geliri ve turist sayısının artmasını sağlamaktadır.

Son yıllarda da popüler bir medikal turizm hizmetlerinden biri olan saç ekim tedavisi Türkiye küresel pazarda ilk sıralarda yer almaktadır. Özellikle İstanbul bu konuda öncü şehirlerden biri olarak "Turkish Hairlines" lakabı ile anılı hale gelmiştir. İstanbul ilinin yanı sıra Ankara, Bursa gibi diğer büyük illerde de hizmet verilmesine rağmen İstanbul saç ekim tedavisinde ilk sırada yer almaktadır. İstanbul'un tercih edilme nedenleri arasında fiyatların uygun olması, saç ekim tedavisini gerçekleştiren doktorların ve teknisyenlerin oldukça bilgili ve yetenekli olması, bunu yanı sıra sunulan hizmetlerin paket şeklinde sunulması, paket dahilinde

de cerrahi operasyonların yanı sıra havalimanından transfer, konaklama ve kültür gezilerinin de olması medikal turistleri etkileyen önemli neden arasında gösterilebilir.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı medikal turizm kapsamında saç ekimine ilişkin ve Türkiye’de sağlık kuruluşunda gerçekleştirilen saç ekim tedavisine ilişkin görüşlerin incelenmesidir.

Araştırmanın Önemi

Saç ekimi son yıllarda medikal turizm kapsamında oldukça fazla rağbet görmeye başlayan bir tedavidir. Ülkemiz saç ekimi konusunda hem maliyet hem de hizmet kalitesi konusunda önde gelen ülkelerden biri olmayı başarmış ve alanda tercih edilen sayılı ülkelerden biri haline gelmiştir. Bu başarının sürdürülebilmesi için yeni teknolojilerin takip edilmesinin yanında bu tedaviye ihtiyaç duyulan kişilerin görüşleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakımdan düşünüldüğünde ülkemizde saç ekimi tedavisi görenlerin görüşlerinin alınması önemlidir. Ayrıca çalışma alanında yapılmış az sayıdaki çalışmalardan biri olması münasebeti ile de önemli görülmektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de saç ekim tedavisi alan ya da almayı düşünen bireyler, örneklemini ise Türkiye’de saç ekim tedavisi uygulayan özel kurumlara müracaat eden 18 yaş ve üzerindeki toplam 156 kişi oluşturmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için araştırmacı tarafından hazırlanmış olan anket kullanılmıştır. Ankette öncelikle katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yarayan sorulara (yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, yaşanılan yer, çalışma ve aylık gelir durumu) yer verilmiştir. Anket formunda ayrıca katılımcıların sağlıklarına ilişkin verilerin elde edilmesi için kısa bir form uygulanmıştır. Ankette katılımcıların saç ekimine ve saç ekim tedavisine ilişkin görüşlerini almak üzere toplam 18 maddeden oluşan ifadeler yer almaktadır. Görüşler “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” şeklinde 5’li likert tipi bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Verilerin Analizi

Anket formu aracılığı ile elde edilmiş bilgiler, Microsoft Office Excell programı ile yüzde ve frekans tabloları ile analiz edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen veriler aşağıda öncelikle katılımcıların sosyodemografik ve tanıtıcı özelliklere ilişkin bulgulara, katılımcıların sağlıklarına ilişkin bulgulara ve saç ekimine ilişkin görüşlerine-saç ekimi tedavisine ilişkin görüşleri tablolar halinde sunulmuştur.

Çizelge 1 Katılımcıların sosyodemografik ve tanıtıcı özellikleri ($n=156$)

Değişkenler	n	%
Yaş		
25 yaş ve ↓	88	56.4
26-35 yaş	28	17.9
36-45 yaş	27	17.3
46 yaş ve ↑	13	8.3
Cinsiyet		
Kadın	42	26.9
Erkek	114	73.1
Medeni durum		
Evli	40	25.6
Bekar	116	74.4
Eğitim durumu		
Lise	19	12.2
Ön lisans	83	53.2
Lisans	29	18.6
Lisansüstü	15	16.0
Yaşadığımız yerleşim birimi		
Şehir merkezi	115	73.7
İlçe	32	20.5
Köy	6	3.8
Diğer	3	1.9
Çalışma durumu		
Evet	94	60.3

Hayır	62	39.7
Aylık gelir durumu		
0-7500 TL arası	45	28.8
7500-15.000 TL arası	21	13.5
15.001-35.000 TL arası	47	30.1
35.000 TL ve üzeri	43	27.6

Araştırmaya katılan bireylerin, %73.1'i erkek, %56.4'ü 25 yaş ve altı, %74.4'ü bekar ve %53.2'si ön lisans mezunudur. Katılımcıların %73.7'si şehir merkezinde yaşamakta, %60.3'ü çalışmakta ve %30.1'inin aylık geliri 7.500-15.000 TL aralığındadır (Çizelge 1).

Çizelge 2. Katılımcıların sağlığa ilişkin özellikleri ($n=156$)

Değişkenler	n	%
Kronik rahatsızlık durumu		
Evet	18	11.5
Hayır	138	88.5
Cevabınız evet ise		
Osteoporoz	1	0.6
Diyabet	4	2.6
Kalp hastalıkları	2	1.3
Kronik eklem ve deri hastalıkları	11	7.1

Katılımcıların %88.5'inin herhangi bir kronik hastalığa sahip olmadığı, %11.5'inin kronik hastalığa sahip olduğu bulundu. Kronik hastalığı olan bireylerin %7.1'inin kronik eklem ve deri hastalıklarına sahip olduğu tespit edildi (Çizelge 2).

Çizelge 3. Katılımcıların saç ekimine ilişkin görüşlerinin dağılımı (*n*=156)

Saç ekimine ilişkin görüşler	Kesinlikle katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Kronik rahatsızlık nedeniyle saç ekimi yaptırmaktan çekiniyorum	3	1.9	4	2.6	14	9.0	71	45.5	64	41.0
Saç ekiminin nihai çözüm olmadığı söylentisi karar vermemde çekimser bırakıyor	2	1.3	11	7.1	28	17.9	70	44.9	45	28.8
Saç ekimi sonrası doğru bakım yapamamak düşüncesinden korkuyorum	8	5.1	18	11.5	16	10.3	61	39.1	53	34.0
Herhangi bir rahatsızlığım yok fakat belli bir yaş üzeri saç ekimi riskli bulunduğu için gitmekten çekinmekteyim.	2	1.3	12	7.7	18	11.5	62	39.7	62	39.7
Saç ekim için alınan saçların yerine ne olacak düşüncesinden çekinmekteyim.	5	3.2	15	9.6	24	15.4	55	35.3	57	36.5
Saç ekimi sonrası tekrar dökülür düşüncesinden korkmaktayım.	11	7.1	19	12.2	23	14.7	53	34.0	50	32.1
Hastanede istediğim hizmeti alamamaktan korkmaktayım.	7	4.5	27	17.3	21	13.5	50	32.1	51	32.7
Saç ekimi esnasında çok acıtır mı? düşüncesinden çekinmekteyim.	10	6.4	27	17.3	15	9.6	52	33.3	52	33.3

Çevremde saçını birkaç kez ektirmek zorunda kalan kişiler duymamdan dolayı karar vermekten çekinmekteyim.	4	2.6	11	7.1	24	15.4	57	56.5	60	38.5
Yeterli bilgi düzeyine sahip olmayan bir doktora denk gelip istediğim sağlık hizmetini alamamaktan korkmaktayım.	16	10.3	25	16.0	20	12.8	50	32.1	45	28.8
Çevremdekilerin anlattıklarından ve bana yaptıkları uyarılardan etkilendiğim için karar vermekten korkmaktayım.	6	3.8	12	7.7	27	17.3	62	39.7	39	31.4

Çalışmada katılımcıların saç ekimine ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendi, katılımcıların en yüksek oranda verdikleri yanıtlar belirlendi. Buna göre, %45.5'i kronik rahatsızlık nedeniyle saç ekimi yaptırmaktan çekinmediğini, %44.9'u saç ekiminin çözüm olmadığı söylentisinin, saç ekimi düşüncesini etkilemediğini ve %39.1'i saç ekimi sonrası doğru bakım yapamamaktan korkmadığını belirtti. Çalışmada katılımcıların %39.7'si rahatsızlığı olmadığı halde belli bir yaş üzeri saç ekimini riskli bulmadığını, %36.5'i saç ekimi için alınan saçlara ne olacağı düşüncesinden çekinmediğini ve %34.0'ı saç ekimi sonrası tekrar dökülür düşüncesinden korkmadığını ifade etti. Katılımcıların saç ekimine yönelik düşüncelerinde çevresel faktörler değerlendirildiğinde; %33.3'ü birkaç kez saç ekimi yaptıran kişileri duymanın saç ekiminde çekimser olmalarını engellemediğini, %56.5'inin yine aynı duyularla karamsar olmalarını engellemediğini ve %32.1'inin yeterli bilgiye sahip bir hekime denk gelmekten korkmadığını belirtti. Ayrıca katılımcıların %39.7'si "çevremdekilerin anlattıklarından ve bana yaptıkları uyarılardan etkilendiğim için karar vermekten korkmaktayım" ifadesine katılmıyorum yanıtı verdi. Bu bağlamda katılımcıların büyük çoğunluğunun saç ekimine ilişkin olumsuz görüşlerden etkilenmediği belirlendi (Çizelge 3).

Çizelge 4. Medikal turizm kapsamında Türkiye’de sağlık kuruluşunda gerçekleştirilen saç ekim tedavisine ilişkin görüşlerin dağılımı ($n=156$)

Saç ekim tedavisine ilişkin görüşler	Kesinlikle katılıyor		Katılıyor		Kararsızım		Katılmıyorum		Kesinlikle katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Saç ekim tedavisi için ülke seçimimde Türkiye’deki düşük fiyatlar etkiliydi.	25	16.0	18	11.5	19	12.2	48	30.8	46	29.5
Hastaneye saç ekimi için gelen medikal turistlerle iletişim kurmak için hastanede yeterli sayıda yabancı dil eğitimi olan personel bulunması etkiliydi.	22	14.1	26	16.7	20	12.8	52	33.3	36	23.1
Saç ekim tedavisi için ülke seçimimde Türkiye’deki hizmet kalitesi etkiliydi.	24	15.4	24	15.4	25	16.0	45	28.8	38	24.4
Saç ekim tedavisi için ülke seçimimde Türkiye’deki sağlık kuruluşlarının modernliği etkiliydi.	18	11.5	27	17.3	29	18.6	47	30.1	35	22.4
Hastanenin medikal turizm amaçlı elektronik sağlık kayıtları tutması etkiliydi.	15	9.6	25	16.0	27	17.3	54	34.6	35	22.4
Saç ekimi tedavisi sonrası doktorlarla iletişimde bulunuyor olması etkiliydi.	20	12.8	24	15.4	25	16.0	51	32.7	36	23.1

Hastanenin web sayfası saç ekimi ile ilgili yeterli bilgileri vermekte etkiliydi.	14	9.0	27	17.3	28	17.9	47	30.1	40	25.6
---	----	-----	----	------	----	------	----	------	----	------

Katılımcıların medikal turizm kapsamında Türkiye’de sağlık kuruluşunda gerçekleştirilen saç ekim tedavisi, sağlık kurumu, hekim ve sağlık çalışanlarına ilişkin görüşlerinin dağılımı incelendi. Katılımcıların en yüksek oranda verdikleri yanıtlar belirlendi. Buna göre, %32.7’si hastanede istediği hizmeti alamamaktan korkmadığını, %33.3’ü hastaneye saç ekimi için gelen medikal turistlerle iletişim kurmak için hastanede yeterli sayıda yabancı dil eğitimi olan personel bulunmasının etkili olmadığını ifade etti. Öte yandan katılımcıların %34.6’sı hastane seçiminde elektronik sağlık kayıtlarının etkili olmadığını, %30.1’i saç ekim tercihinde hastane web sayfasının etkili olmadığını ve %32.7’si saç ekimi tedavisi sonrası doktorlarla iletişimde bulunuyor olmanın Türkiye’de bir hastanede saç ektirme tercihinde etkili olmadığını belirtti. Katılımcıların saç ektirme amacıyla Türkiye’yi seçme nedenleri incelendi. Bu doğrultuda, katılımcıların Türkiye’deki düşük fiyatlarının etkili olduğu düşüncesine %11.5’inin katıldığı ve %30.8’inin katılmadığı, %29.5’inin kesinlikle katılmadığı fikri hakimdi. “Saç ekim tedavisi için ülke seçiminde Türkiye’deki hizmet kalitesi etkiliydi” ifadesine katılımcıların %28.8’i katılmıyorum ve %24.4’ü kesinlikle katılmıyorum cevabı verdi. “Saç ekim tedavisi için ülke seçiminde Türkiye’deki hizmet kalitesi etkiliydi” ifadesine kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum düşüncesine sahip kişi sayısının %53.2 olması dikkat çekicidir. “Saç ekim tedavisi için ülke seçimimde Türkiye’deki sağlık kuruluşlarının modernliği etkiliydi” ifadesine ise katılımcıların %30.1’i katılmıyorum ve %22.4’ü kesinlikle katılmıyorum olmak üzere katılımcıların %52.3’ünün olumsuz görüş bildirmesi önemlidir (Çizelge 4).

SONUÇ VE ÖNERİLER

İnsanların sağlıklarına ilişkin tedavi arayışları tarihin en eski çağlarından bu yana süregelen ve son derece doğal bir davranış biçimidir. Hastalıklara karşı tedavi arayışları öncelikli olarak yaşamın sürdürülmesi temelinde olmuştur. Günümüzde ise hayati bir risk oluşturmamasına karşın estetik kaygılarla ilgili olarak da tedavi arayışları sürmektedir. Bunların arasında, diş, burun, kırışıklık, göz, kulak estetiği gibi kaygılar ön planda olmakla beraber, saç kaybına karşı estetik tedavi arayışlarının da son zamanlarda rağbet görmeye başladığı söylenebilir.

İnsanların tedavi arayışları uluslararası bir boyut kazanmış ve günümüzde turizm türleri arasında medikal turizm olarak yerini almıştır. Kendi ülkesinde çeşitli nedenlerden dolayı (yasal düzenlemeler, maliyet, teknik yetersizlik, dışlanma vb.) tedavilerini gerçekleştiremeyen kişiler bu arayışlarını karşılayabilecekleri ülkelere yönelmeye başlamışlardır. Ülkemizde saç ekimi tedavilerinin diğer ülkelere kıyasla çok daha uygun fiyatlarla ve yüksek hizmet kalitesinde sunulmaya başlaması bu alanda rağbet görmesine ve medikal turizmin gelişmesine neden olmuştur.

Saç ekimi tedavisinin daha da geliştirilmesi, hasta memnuniyetlerinin artırılması yönündeki çalışmalar da yoğunluk kazanmaya başlamıştır. Bu çalışmada da saç ekimi ve saç ekimi tedavisi ile ilgili olarak hastaların görüşlerinin alınması gerektiği düşünülmüştür. Çalışmanın bu anlamda alana katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Bu amaçla yapılmış olan çalışmaya İstanbul'da özel saç ekimi merkezindeki 156 kişi ile görüşme gerçekleştirilmiş ve bulguları değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Katılımcıların genel kronik rahatsızlık nedeniyle saç ekimi yaptırmaktan çekinmediği, saç ekiminin çözüm olmadığı söylentisi katılımcıların saç ekimi düşüncesini etkilemediği, saç ekimi sonrası doğru bakım yapamamaktan korkmadığı görülmüştür. Ayrıca katılımcıların saç ekimini riskli bulmadığı, saç ekimi sonrası tekrar dökülür düşüncesinden korkmadığı da tespit edilmiştir.

Katılımcıların medikal turizm kapsamında Türkiye'de sağlık kuruluşunda gerçekleştirilen saç ekim tedavisi, sağlık kurumu, hekim ve sağlık çalışanlarına ilişkin görüşleri incelenmiş, buna göre katılımcıların hastanede istediği hizmeti alamamaktan korkmadıkları, hastane seçiminde elektronik sağlık kayıtlarının etkili olmadığı bulgulanmıştır. Katılımcıların Türkiye'deki fiyatların düşük olmasının ve sağlık kuruluşlarının modernliğinin saç ekiminde çok fazla etkili olmadığı görülmüştür.

Buradan hareketle, saç ekim tedavisi yapan merkezlerin fiyat rekabetinden ziyade kuruluşlarının modernliği ve sunulan hizmetlerin kalitesinin yükseltilmesi gerektiği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Aydın, D., Aypek, N., Aktepe, C., Şahbaz, R., & Arslan, S. (2011). *Türkiye'de Medikal Turizmin Geleceği*. Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi ve Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sağlık Turizmi Koordinatörlüğü.

Connel, J. (2006). Medical Tourism: Sea,Sun,Sand and..... Surgery. *Tourism Management* 27(6), 1093-1100.

Çalışkan, U. (2009). Turist Sağlığı Güvenliğinin Analizi. *Turist Sağlığı Güvenliğinin Analizi*. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi.

Jankowski, G., & Frith, H. (2021). Psychology's Medicalization of Male Baldness. *Journal of Health Psychology* 27(9), 1-20.

Medical Tourism. (2024, Ocak 18). Medical Tourism: <https://www.medicaltourism.com/destinations/turkey> adresinden alınmıştır

Mugomba, C., & Cabellero Danell, S. (2006). Medical Tourism its Entepreneurial Opportunities- A Conceptual Framework for Entry into the Industry. *Tourism and Hospitality Management Master Thesis* .

Peters, C., & Sauer, K. (2011). A Survey of Medical Tourism Serice Providers. *Journal of Marketing Devolopment and Compatitiveness* 5(3), 117-126.

Sezgin, D. (2015). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Sağlık ve Tıbbileştirme. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 18(1), 153-186.

Szymczak, J., & Conrad, P. (2006). *Medicalizing the Aging Male Body: Andropause and Baldness*. Medicalized Masculinities Philadelphia: Temple University Press.

Şahinol, M., & Taşdizen, B. (2021). Mediccalised Masculinities in Turkey and Iran: The Eingensinn of Hair Transplantation. *Somatechnics* 11(1), 48-67.

Tengilimioğlu, D. (2013). *Sağlık Turizmi*. Siyasal Kitabevi.

Tontuş, Ö. (2024 a, ocak 18). *researchgate.net*. [researchgate.net: https://www.researchgate.net/publication/333816088_Saglik_Turizmi_Nedir](https://www.researchgate.net/publication/333816088_Saglik_Turizmi_Nedir) adresinden alınmıştır

Tontuş, Ö. (2024 b, ocak 18). *researchgate.net*. [researchgate.net: https://www.researchgate.net/publication/334249585_TURKIYE'NIN_SAGLIK_TURIZMINDEKI_ONEMI](https://www.researchgate.net/publication/334249585_TURKIYE'NIN_SAGLIK_TURIZMINDEKI_ONEMI) adresinden alınmıştır

Toraman, A., & Erdem, R. (2016). Karamsal Açıdan Tıbbileştirme. *Hacettepe Sağlık İdaresi Dergisi* 19(4), 503-510.

Tuna, H., & Akbaş, Z. (2020). *Medikal Turizm ve Türk Dış Politikası*. Nobel Bilimsel Eserler.